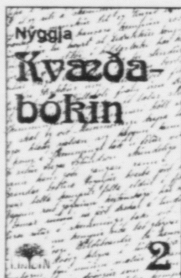

Kvæðayrkingin livir

Nýggj kvæðabók eggjar til kvæðakapping

Skal farast upp á gólv, so er at vissa sær Nýggju Kvæðabókina. Úrvalið er fjølbroytt, nýtt og gamalt, við viðmerkingum.

Við fyrra bindinum, sum kom í fjør, eru í Nýggju Kvæðabókini nú tilsamans 37 kvæði, tættir og rimur - frá seinastu öldunum báðum, heilt at okkara døgum. Teirra millum, í seinnu bókin, er so kent tilfar sum *Leivs kvæði*, *Gotu skeggjar*, *Grettis kvæði*, *Seyðamaðurin á Sondum*, *Körpakvæði*, *Lorvíks-Páll*, *Bókartáttur*, *Jákup á Møn*, *Vaagen* og *Grindavísan*. Av nýggjari tilfari eru *Frisa kvæði*, *Floksmenninir* og tey bæði heilt nýggju *Ormur bóndi á Skála* og *Nólsoyar-Páll*. Og so rimurnar: *Huldugentan*, *Gentukæti* og *Havnargentan kvøður* - at hava inn ímillum longru kvæðini.

Útgávan er ætlað teimum, ið læra seg kvæði og teimum, ið vilja vita meira og samandra tekstir. Tí eru upplýsingar um yrkjarar og ymsk frábregði í tekstunum og aðrar tilvísingar.

Kvæðayrkingin er ongantíð útdøyd, og heldur enn at standa og tøva í tí sama, eiga vit eisini at geva nútíðini ans og brúka ymsar møguleikar til endurnýggingar av kvæðatil-

fari og -løgum. Tað gamla hevur einaferð verið nýtt. Tíðin ger av, hvørjum liv verður lagað og hvørjum ikki. Tað, ið roynist livfært, kann gerast fótatrækk, kemur ikki annað tilfar javnan afturat. Ivaðleyst er at yrkja um og burtúr enn bara speirur. Um merkis-hendingar, fyrmyndir, sum nútíðar ungdomur kundi tikið til sín. Latíð okkum t.d. fáa eina kapping um bestu rimuna!

Eftir at hendan útgávan var lögð til rættis, kom okkum í hendi ein skemtiligur nútíðar táttur, ið ikki smæðist burtur ímillum - og eitt nýyrkt kvæði um Trónd í Gøtu!

Kvæðatradisjónir hava altíð broyst. Ofta til tað betra. Tekstirnir eru ikki altíð orðarætt teir somu í somu kvæðum. Tað er heldur ikki so umráðandi, tí tað er frásøgnin, ið er aðaltátturin í dansinum. Um onnur duga kvæðið aðrivi enn skiparin, lata tey hann skipa upp á sín máta. Gott er hjá skiparanum at hava góðan kvæðara afturat sær, og best er, um fleiri taka undir. Tað er eingin treyt, at øll skulu kvæða við alla tíðina. Men lurtu og liva við í frásøgnini mugu øll, skal dansurin ganga. Tí má skiparin eisini hoyrast og ótarnaður sleppa at skipa, sum hann heldur vera rættast.

Forlagið Lindin í Havn gevur úr Nýggju Kvæðabókini, teimum til minnis, ið stovnaði Dansifelagið í 1952. Sverri Egholm hevur lagt til rættis. Hestprent og Estrá hava tikið sær av prentingini og bundið er inn hjá Helga Justinussen.

Fyrra bókin kostar 120 kr., henda seinna 140 kr.

Sjónarmið

Heimurin letur seg upp

ÚSUN-skipanin hevur longu verið virkin í eitt áramál, og higartil hava meira enn 50 fólk fingið stuðul frá ÚSUN. Fyrstu úrslitini síggjast tí nú. Fleiri eru komin heim aftur við góðum og viðkomandi útbúgvingum, ið roynast væl á ymsum fakøkjum, skrivar Hans Andreas Dam Joensen í Sjónarmið í dag

Sosíalurinn hevði 27.9. 1997 forvitnisliga grein um føroyingar, ið útbúgva seg í Stórabretlandi. Í hesum sambandi var serliga komið inn á tey, ið lesa á teimum báðum lærdu háskúllum (universitetunum) í Aberdeen, men fleiri onnur útbúgvingarstøð vóru eisini nevnd, serliga við altíð at eina komandi oljuvinnu. Nomið var somuleiðis við tann figgarliga stuðul, ið oljufeløg lata lesandi, ið síggja sær eina framtíð innan teirra arbeiðsøki.

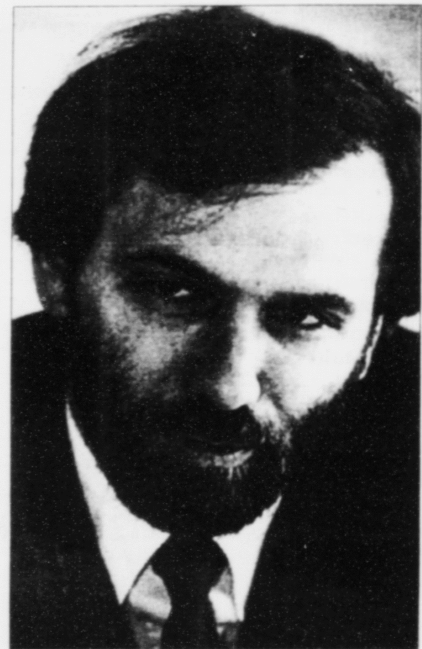
Tað er eyðsæð, at Stórabretland við sínum umleið 90 lærustovnum, ið hava heitið «lærdu háskúli», er eitt sera áhugavert land fyri lestrarhugaðar føroyingar. Tá ið vit harafturat hava tað sum heild høga fakliga støðið har í geyma, umframt góða kunneleikan hjá okkara ungdomi í enskum, so átti hetta at fingið fólk at søkt tann vegin.

So hevur eisini verið í fittan mun seinna árin, men leitað verður eisini til meira fjarskotin lestrarstøði út í heimi: Bulgaria, Mexico, USA, Thailand, Australia, Spania, Canada, Týskland, Frakland og Japan. Gamla útbúgvingarmynstrið, sum í allar flestu fornu fæddi til eina dómka embætispróvtøku - ella av og á onkra aðra norðurlenska - er sostatt ikki so eintáttad longur. Hetta má metast sum

gagnligt fyri samfelagið í eina tíð, har altjóðagering og millumtjóðasamstarv ráða.

Figgjarligir vansar við at lesa uttan fyri norðurlond hava myndugleikarnir roynt at bota um við eina serligari stuðulsskipan, ÚSUN, tað er útbúgvingarstuðul til lesandi uttanfyri norðurlond. Hesin útbúgvingarstuðul hevur verið veittur síðan 1990, fyrst sum ein royndarskipan, men frá 1996 við landsstýrskunngerð. Veitingarnar eru í dag vorðnar so frægar, at útbúgvingarmøguleikarnir uttan fyri Danmark og onnur norðurlond kunnu troystast, uttan at lesandi ovbyrja seg við lestrarláníum. At veitingarnar nú eru batnaðar, kemur av, at Statens Uddannelsesstøtte stuðlar teimum lesandi, vanliga tá ið 4 ár eru eftir av lestrar-tíðini. Til tá rindar Stuðulstovnurin til livikostnað og skúlagjaldið.

ÚSUN-skipanin hevur longu verið virkin í eitt áramál, og higartil hava meira enn 50 fólk fingið stuðul frá ÚSUN. Fyrstu úrslitini síggjast tí nú. Fleiri eru komin heim aftur við góðum og viðkomandi útbúgvingum, ið roynast væl á ymsum fakøkjum. Sum greinin í Sosialinum 27.9. var eitt dømi um, hava útbúgvingar, ið kunnu tengjast at oljuvinnu, serligan áhuga í lötunum. Væntandi fer hesin áhugi at standa við og økjast komandi tíð-

Hans Andreas Dam Joensen

ina. Hetta eiga vit at fegnast um, tá ið hugsað verður um upprunaliga ætlanina við ÚSUN - at gera fólk figgarliga før fyri at fara undir útbúgvingar, ið samfelags-gongdin krevur, men sum kanska ikki passa so væl við siðbundna útbúgvingarvaldið. Vónandi fara tó eisini aðrir av teimum tankum, ið førdu til ÚSUN, at hava týðning framyvir, serliga

at hava eina hóskandi spjaðing av ymsum útbúgvingum, ið geva fólka at taka sær upp-gávur upp, ið eitt fjølbroytt nútíðarsamfelag ber í sær.

Hans Andreas Dam Joensen, lestrarvegleiðari, limur í ráðgevandi 4-mannateymi Stúðulstovnsins (ÚSUN-nevndini)

Lesarabrøv

Dómadagurin hjá R.S.F. nærkast

At aðalfundurin hjá R.S.F. nærkast frøðir mið hjarta. Serliga tá eg hugsi um, at tað er her at nevndin og dómsnevndin koma at taka avleiðingarnar av teimum ólukkugerdum, ið gjórdar eru. Hvat ólukkugerd tað í hesum føri er talan um, man neyvan nakar ivi vera um. 10-mannafarsóðurin 1997 man hava fest seg í minnið hjá teimum flestu, sjálvst teimum, ið hildu Ólavssøku

úti í Mykinesi, men tími er ikki at fara í smálutirnar í hesum málinum. Tað er tað alt ov pinligt til og tá tað bert eru góðir tveir mánaðir til farið verður undir eitt nýtt kappdróðarar, so velji eg heldur at hyggja fram-eftir. Eitt skal kortini sláast fast: føroyameistararheitið hjá 10-mannafórnum í ár bleiv bert eitt eiti!

Tað eru nógv sera lögnavgerðir tiknar í R.S.F.

gjøgnum ár og dag, men at apukattarnir skuldu klára at seta met í ár, tað hevði eingin væntað. At R.S.F. hevur eina dómsnevnd, ið er so ókompetent er syndarligt. Eina trimmannanevnd, ið hevur so neyðarsligar limir, at onkur teirra, um rætta lagið er til staðar, kann telja heili seks hjástødd um fundarborðið, hóast tey bert eru trý, er láturligt.

Tað man kortini vera long

tíð síðan at henda dómsnevndin hevur sitið runda um eitt fundarborð, hóast tað á hvørjum ári eru nógv mál/kærir, ið hava rætt til samuliga viðgerð. Grundin er, at limirnir í nevndini halda seg vera so væl skikkaðar, at ein telefonsamrøða teirra millum er nóg gott grundarlag til ein úrskurð, ið dómir umrøður, tekur stig frá onkrum báti ella góðtekur røðurin, ið kært verður

um. At kalla allar nevndarlimirnar inn til fundar, og har viðgera møguligar ógegnisspurningar, tosa við dómarnar, egleiðara og fólk ið annars vóru á staðnum og hyggja at møguligum siðbandsupptøkum, skuldi ein trúð var vanlig mannagongd tá slík mál skulu viðgerast. Men hetta er ikki neyðugt tá ein yvirklókur miðvingur og ein eins klókur oyndfíringur sita í panelinum. Teir vita jú alt!!!

Fáid hesi fólkini úr nevndini og tað ongantíð ov skjótt. Broyti síðani bygnaðin í nevndini soleiðis, at dómsnevndin í R.S.F. framyvir skal mannast við einum iðkandi rógvara og tveim-

um lögfrøðingum. Tá skuldi vit havt eina skikkaða nevnd, ið heldur seg til lógirnar og ikki letur seg ávirka av illvilja og gomlum aggi. Tað er nú, at rúddast kann út úr sugguni, ið er hægst myndugleiki innan rógviftróttin og lat ikki tá fráfarandi dómsnevndina fara frá við lógvabrestum - hon hevur uppiðrið alt annað!

Rógvari